

Sanattan Tevhide: Maarif'te Estetik Dönüşüm ve Medeniyet Çağrısı

Sanattan Tevhide Çalıştayı Üzerine Çağrı

10 OCAK 2026

Sanattan Tevhide: Maarif’te Estetik Dönüşüm ve Medeniyet Çağrısı

GİRİŞ: Vizyon ve Kapsam

İstanbul İlim ve Kültür Vakfı (İİKVV) ile İstanbul Medeniyet Enstitüsü’nün iş birliğiyle 29 Kasım 2025 tarihinde Rami Kütüphanesi’nde gerçekleştirilen “Sanattan Tevhide” çalıştayını, alanında öncü ve özgün bir adım olarak geniş bir yankı uyandırmıştır. Bu çalışma, sanatı yalnızca teknik bir çaba olarak değil; göstergebilimsel (semiyotik) analizler, varlık ve eğitim felsefesi ve estetik kuramlar ışığında yeniden tanımlayarak disiplinlerarası bir perspektif sunmuştur.

Çalıştayın temel amacı; günümüz sanat anlayışında yaşanan anlam kaymalarını bilimsel ve felsefi bir yaklaşımla tespit etmek, sanatın varoluşsal hakikatle olan bağını yeniden tesis etmek ve bu alanda köklü bir zihniyet dönüşümünün yol haritasını oluşturmaktır.

Raporun Niteliği ve Kapsamı

Bu çalışma, hazırlanmakta olan kapsamlı ana rapor öncesinde; çalıştayın kavramsal temellerini, stratejik önceliklerini ve temel çıktılarını kamuoyuna duyurmak amacıyla bir "**Ön Rapor, Çağrı ve Bildirge**" mahiyetinde kaleme alınmıştır.

Söz konusu doküman, Rami Kütüphanesi’ndeki tarihsel buluşmanın entelektüel zeminini özetlemekle kalmayıp; akademik müzakereler neticesinde elde edilen verileri, mevcut krizlere yönelik çözüm tekliflerini ve **geleceğe dönük stratejik yol haritasını** ihtiva etmektedir. Bu bildirge, sanatın ontolojik kökleriyle yeniden buluşması adına atılacak somut adımların fikri çerçevesini belirlemeyi hedeflemektedir.

Maarif Platformu’nun Rolü: Stratejik Değerlendirme, Ortak Akıl ve Gelecek Vizyonu

Rami Kütüphanesi’nde geniş bir katılımı ile gerçekleştirilen ve kamuoyunda büyük yankı uyandıran "Sanattan Tevhide" çalıştayından elde edilen akademik birikimi derinleştirmek; teorik verileri somut bir eylem planına dönüştürmek amacıyla stratejik bir adım atılmıştır. Maarif Platformu öncülüğünde, 31 Aralık 2025 tarihinde düzenlenen bu üst düzey değerlendirme toplantısı; çalıştay kurul üyeleri, platform yöneticileri ve ihtisas masası başkanlarının yanı sıra, alanında uzman müzakerecilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Toplantı kapsamında, çalıştayda filizlenen fikirlerin uygulama zeminine aktarılması ve eğitim sisteminde köklü bir estetik dönüşümü başlatacak yol haritasının netleştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu oturumun temel çıktısı; Türkiye’nin sanat ve eğitim mecralarında tecrübe ettiği kronik "**anlam krizine**" karşı, sanatın dönüştürücü gücünü merkeze alan; yapısal, bütüncül ve medeniyet odaklı bir **çözüm çağrısının** olgunlaştırılması olmuştur. Maarif Platformu’nun bu girişimi, çalıştay sonuçlarının sadece teorik birer veri olarak kalmamasını, eğitim ve kültür politikalarına zemin teşkil edecek somut bir vizyon belgesine dönüşmesini sağlamıştır.

Maarif platformu haber: <https://www.maarifplatformu.com/taklit-sanattan-medeniyet-insasina-uzanan-bir-istikamet/>

Değerlendirme toplantısı youtube video linki:

<https://www.youtube.com/live/aVhGuqWBR-4>

Bu iki aşamalı fikri hazırlık süreci neticesinde ortaya çıkan bu belge, önümüzdeki süreçte yayımlanacak olan **Kapsamlı Ana Rapor** için stratejik bir temel teşkil etmektedir. Ortak müzakerelerle şekillenen bu manifesto iki bölüm halinde hazırlanmıştır:

1. Bölüm: Stratejik Yol Haritası ve Ortak Çağrı: Bu bölüm, farklı disiplinlerden gelen uzmanların masa çalışmalarında birleştiği ortak akıl sonuçlarını sunar. Sadece mevcut durumun bir analizi değil, medeniyetimizin sanat ve mana ufuklarını yeniden inşa etme gayretimizin temel taşlarını oluşturan bir **strateji belgesi ve yol haritası** niteliğindedir.

2. Bölüm (Ek): Masa Çalışmalarının Özeti: İkinci bölüm, çalıştay kapsamında kurulan dört ihtisas masasının birikimlerini ihtiva eden bir derlemedir. Her bir masanın kendi uzmanlık alanında gerçekleştirdiği yoğun tartışmaların özeti niteliğindedir. Bu kısım, yaratılıştaki sanatı ve Tevhidî bakışı irdeleyen ön hazırlık çalışmalarının bir neticesi olarak değerlendirilmelidir.

Entelektüel Kaynaklar ve Bilgi Erişimi: "Sanattan Tevhide" çalıştay, kamuoyunda ve entelektüel çevrelerde geniş bir karşılık bulmuş; Anadolu Ajansı başta olmak üzere ulusal ve uluslararası pek çok mecrada kapsamlı bir şekilde yer almıştır. Sürece dair paylaşılan haberler ve konuyu derinlemesine inceleyen köşe yazıları, sadece birer medya materyali değil; toplantının **kavramsal çerçevesini, fikri zeminini ve ortaya koyduğu özgün vizyonu** idrak etmek adına vazgeçilmez birer **referans kaynağı** niteliği taşımaktadır. Bu kaynaklarda, bizzat konunun özneleri tarafından dile getirilen **sorun analizlerini**, teoriyle pratiği buluşturan **somut çözüm önerilerini** ve medeniyetimizin geleceğine yön verecek **özgün vizyon projeksiyonlarını** bulabilirsiniz. Bu dokümanlar, çalıştayın kamuoyuna açılan penceresi olarak akademik sürecin toplumsal etkisini de tescil etmektedir.

Dijital Erişim Paneli:

Anadolu Ajansı özel haberi: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/sanaticilar-ve-akademisyenler-sanattan-tevhide-calistayinda-aaya-degerlendirmelerde-bulundu-/3758019>

Çalıştay Açılış Programı (YouTube): [Sanattan Tevhide Çalıştay – YouTube](#)

Elinizdeki bu belge, medyada yer alan genel bilgilendirmelerin bir özeti veya tekrarı değildir. Bu metin; doğrudan çalıştay katılımcılarının yürüttüğü derinlikli müzakerelerden, uzman müzakerecilerin katkılarından ve editör heyetinin titiz çalışmalarından süzülerek oluşturulmuş akademik bir **hülasa** niteliğindedir. Raporun içeriği, teorik tartışmaların ötesinde, her bir kelimesi üzerinde yoğun mesai harcanmış **özgün bir entelektüel emeğin** ürünüdür.

BÖLÜM I

1. AMAÇ VE KAPSAM

1.1 Medeniyet Hafızası ve Ontolojik Bağımlılık Eleştirisi

Türkiye’de sanat üzerine yürütülen tartışmalar, uzun süredir sanatı yalnızca teknik bir beceri alanına indirgeyen ve kendi tarihî derinliğimizi dışlayan ontolojik bir bağımlılık zemininde şekillenmektedir. Bu yaklaşım; medeniyetimizin özgün sanat anlayışını merkeze almak yerine, Batı’nın nitelikli sanat felsefesine değil, sömürü ve kültürel uyutma amaçlı ihraç edilen "taklit versiyonlarına" öykünmektedir. Bu durum, derin bir özgüven ve idrak kaybına yol açarak ecdadımızın dünya sanat tarihindeki kurucu rolünü görünmez kılmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Vizyonu'nun işaret ettiği 21. yüzyılda vicdani ve adil bir medeniyet tasavvuru; ancak bilim, teknoloji ve sanatın sarsılmaz bütünlüğü ile mümkündür. Bugün bu sacayaklarından sanatta görülen temel eksiklik, tıpkı bilim ve maarifte olduğu gibi bu çağa matuf milli bir dil, üslup ve tasavvur zaafıdır. Bu zaafın temelinde, kâinatın banisi olan Yaratıcı ile sanat arasındaki bağın koparılması ve seküler-materyalist tortuların bilim ve sanat anlayışımıza sirayet etmesi yatmaktadır.

Oysa ecdadımız, sanatın sadece tablolara veya müzelere hapsedilemeyecek kadar geniş, hayatın tamamını kuşatan bir "**yaşama sanatı**" olduğunu şu zirve örneklerle ispatlamıştır:

Ecdat, tabiatı sömürülecek bir kaynak değil, ilahi bir emanet olarak görerek canlılara; topyekün yaratılmışlara karşı sevgisini bir **merhamet estetiğine** dönüştürmüştür; taş duvarlara iğne oyası gibi işlenen muazzam kuş sarayları, sakat leylekler için kurulan vakıf hastaneleri ve her çeşmenin altına kurdun kuşun hakkı için eklenen minik yalıklar, bu zarif medeniyetin sanata vurduğu silinmez mühürlerdir. Bir ağacı kesmemek için binanın planını değiştirecek kadar doğaya teslim olan bu anlayış, mimariyi sadece taşın gücüyle değil, tüm canlıları kucaklayan o derin şefkat ve "yaşama sanatı" şuuruyla zirveye taşımıştır.

Geleneksel mimarimizde Mimar Sinan’ın statik ve estetiği buluşturan dehası, mahalle kültüründe komşusunun güneşini kesmeyen cumbalı evlerin sosyal adaletine dönüşürken; taş duvarlara nakşedilen kuş sarayları ve vakıf medeniyetinin merhamet mührü, tabiatı sanatla kucaklamıştır. Evdeki en sade kaptan giyim kuşamdaki renk uyumuna, dildeki fesahatten halk oyunlarındaki vakur duruşa kadar hayatın her anına sızan bu estetik anlayış, darüşşifalarda su ve müzik sesiyle ruhları onaran şifalı bir güce evrilmiştir. Bu bütüncül yaklaşım, sanatı müzelerin soğuk duvarlarından çıkarıp insanın karakterine giydirilmiş en zarif yaşama adabı ve gündelik hayatın ayrılmaz bir parçası kılmıştır.

1.2 Bir Varoluş Dili Olarak Sanat: Çalıştayın Temel Perspektifi

29 Kasım 2025 tarihinde Rami Kütüphanesi’nde gerçekleştirilen “Sanattan Tevhide” çalıştayı, bu tarihsel hakikatlerin üzerindeki perdeyi kaldırmak ve sanatı köklerinden beslenen sahici bir varlık dili haline getirmek amacıyla düzenlenmiştir. Çalıştay süresince olgunlaşan temel hakikat; sanatı bilimsel ve teknik boyuttan ayırmadan, **Allah-İnsan-Âlem bütünlüğü** çerçevesinde yeniden ihya etme zorunluluğudur.

Ülkemizi hedeflediği konuma taşıyacak fert profili; zihni, bedeni, duyguları ve ruhu dengeli biçimde inkişaf etmiş fertlerle mümkündür. Zihin ve beden bilimsel boyutu teşkil etse de, **duyguların ve ruhun gelişimi doğrudan sanata bağlıdır**. Bu nedenle, bugünkü maarifin istenilen neticeyi verememesindeki en büyük pay, kişinin yaşadığı "duygu ve ruh açlığıdır".

Bu açlığın kapatılması için;

- Tevhid'den irsiyet alan ve kâinat tuvalinden ilham alan "**Sanattan Tevhide**" çizgisiyle,
- "**Köklerden Geleceğe**" bir zemin üzerine inşa edilen,
- Anadolu coğrafyasına yayılmış muazzam sanat hazinesini müze hapsinden kurtarıp eğitimle bütünleştiren, kapsamlı bir maarif anlayışına ihtiyaç vardır.

Tevhidî bir zeminde yeniden inşa edilen bu sanat anlayışı; üretim süreçlerinde mesleğe ruh katan bir anlam yolu, eğitimde ise şevki artıran asli bir unsur olacaktır.

2. SORUN TESPİTİ VE ANALİZ

2.1. Sanatın Rehin Alınması ve "Estetik" Maskeli İfsat Operasyonu

Günümüzde sanat, asli vazifesi olan "hakikate ayna olma" vasfını yitirmiş; küresel odakların ve insanı fitratından koparmayı hedefleyen yapıların elinde bir **tahribat aracına** dönüşmüştür. Sanatın kitleler üzerindeki sarsıcı etkisi; bugün maalesef sefahati normalleştirmek, ahlaki değerleri çürütmek ve inanç dünyamızı yıkmak amacıyla "planlı bir operasyon" olarak yürütülmektedir.

Özellikle şu noktalar, sokağımızdaki ve evimizdeki krizin vahametini göstermektedir:

- **Sanat Diye Sunulan Çıplaklık:** Bugün "**modern sanat**" veya "**özgürlük**" kılıfıyla sunulan **çıplaklık**, aslında insan haysiyetini ve mahremiyetini yok etme projesidir. Estetik bir maske takılarak fitrat ayaklar altına alınmakta, genç dimağlar haya duygusundan koparılmaktadır.
- **Arka Plandaki Sosyal Mühendislik:** Sanatın itirazı zor büyümesi kullanılarak; aile yapımızı bozan, zihinleri bulandıran ve toplumun manevi bağışıklığını çökerten gizli ajandalar uygulanmaktadır.
- **Küresel Dönüştürme Silahı:** Dizilerle aile hayatı, kliplerle gençlik ahlakı, tiyatro ve edebiyatla kutsal değerler hedef alınmaktadır. Sanatın her türü; insanı hayvani dürtülere hapseden, şuarsuz bir eğlenceye iten ve neticede **dinsizliğe zemin hazırlayan** bir sömürge aracıdır.

2.2. "Tabiat" Putu ve İman Hakikatlerinden Kopuş

Sanatın en temel krizi, Allah'ı ve O'nun isimlerini devreden çıkararak "**sahipsizlik**" kurgusudur. Tabiat; kendi kendine var olan, şuarsuz ve kör bir mekanizma gibi sunulmaktadır.

- **Ahlaki Yansıması:** Sanat varlığın gerçek Sahibinden koparıldığında, "hesap verme" duygusu da kaybolur. Bu zeminde icra edilen sanat; hayret duygusunu öldürür, ruhu kurutur ve insanı sadece maddeye tapan bir varlık haline getirir. Tevhid güneşi doğmadıkça, sanat sadece karanlık odadaki silüetler arasında bocalamaktır.

2.3. Eğitimde "Kalp"ten Kopuş ve Robotlaşan Nesiller

Eğitim sistemimiz, sanatı ve estetiği "boş zaman işi" olarak gördüğü için gençleri sadece birer "bilgi işleyen makine" olarak yetiştirmektedir.

- **Ahlaki Yansıması:** Bir çiçeğin nakışındaki ilahi mührü hissetmeden sadece biyoloji ezberleyen nesiller; sahip oldukları bilgiyi merhamet ve ahlakla değil, ego ve tüketimle kullanmaktadır. Estetik duyarlılığı olmayan bir eğitim, ruhu susuz bırakan kurak bir yolculuktur.

2.4. Gelenekten Kopuş ve Taklitçilik Çıkmazı

İslam dünyasının ve ecdadımızın sanat dehası bugün "salt tercüme" ve Batı taklitçiliğine mahkûm edilmiştir.

- **Ahlaki Yansıması:** Kendi köklerinden kopan sanatçı, Batı'nın sömürge versiyonu olan "ahlaksız sanat" anlayışını ilerleme zannetmektedir. Oysa metin tercüme edilse de "idrak" tercüme edilemez. Gelenekle bağı kopan her eser, bilgiyi çoğaltırken medeniyetimizin ruhunu ve hikmetini eksiltmektedir.

2.5. Dijital Rehinlik ve Zihni Sömürgeleşme

Yapay zekâ, sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden yürütülen sanat; bugün gençlerimizin kalbini ve zihnini "rehin" almış durumdadır.

- **Ahlaki Yansıması:** Sanat ve tasarımın ihmali, toplumumuzu küresel ideolojilerin pasif tüketicisi yapmaktadır. Kendimize ait bir estetik dil kuramadığımız için teknoloji, ahlakımızı dönüştüren bir "yeni efendi" haline gelmiştir.

2.6. Sahibi Unutulan Dünyanın Ekolojik Yıkımı

Çevre krizleri ve doğanın talanı, insanın kainata bir "emanetçi" gibi değil, mülkiyet iddia eden bir "işgalci" gibi bakmasının sonucudur.

- **Ahlaki Yansıması:** Sanat, kainatı ilahi bir "ayetler mecmuası" olarak görmeyi bıraktığında; insan tabiatla savaşmaya başlamıştır. Bu bakış açısı, modern insanın içine düştüğü derin anlamsızlığın ve huzursuzluğun temel kaynağıdır.

2.7. Estetik Okuryazarlığın Kaybı ve Görsel İfsat

Modern dünya, derinliği olan semboller yerine, insanın hayvani yönüne hitap eden sığ ve çarpık bir görsel dil dayatmaktadır.

- **Ahlaki Yansıması:** Estetik duyarlılığın dışlandığı bu süreç, insanı "idrak eden" soylu bir varlıktan, sadece önüne konanı "tüketen" ve arzularının peşinde koşan bir nesneye indirgemektedir.

2.8. Bir Silah Olarak Sanat ve Küresel Sömürü

Fikirlerin kabul ettirilmesinde bugün en sarsıcı silah sanattır. Sanatı ve tasarımı ihmal eden toplumlar, başkalarının hayat tarzını taklit ederek hızla **zihni köleleşme** tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

- **Ahlaki Yansıması:** Kendi değerlerini estetik bir dille savunamayanlar, başkalarının "sefahat" paketlerini sanat diye satın almak zorunda kalmaktadır. Sanat bu yönüyle, ahlakımızı korumak veya kaybetmek arasındaki en kritik cephedir.

3. TEORİK PLANDA SANATIN BAĞLAMI: İSPAT VE İDRAK ÇAĞI

3.1. Hikmetten Kopan Bilgi ve Tabiatın Metalaşması

Çağımız yalnızca teknolojik sıçramaların yaşandığı bir dönem değil; aynı zamanda iman, anlam ve hakikat alanlarında derin kırılmaların ortaya çıktığı bir **"ispat ve idrak"** çağıdır. Günümüzde bilgi her zamankinden daha erişilebilir olsa da hikmet ve ahlâkla bağı büyük ölçüde yitirmiştir. Yükselen ateizm, materyalizm ve ego merkezli faydacılık; bilimi, sanatı ve teknolojiyi hakikatten kopararak salt birer güç ve tüketim aracına dönüştürmektedir.

Bu krizin temelinde, modern insanın tabiatla kurduğu ilişkinin mahiyet değişimi yatmaktadır. Tabiat artık üzerinde ilahi isimlerin okunacağı bir **"kitap"** değil; hırsla sömürülecek bir **"hammadde deposu"** olarak algılanmaktadır. Oysa kadim Doğu ve Batı hikmetinde tabiat; insanla konuşan, sembolik bir dil taşıyan ve bir hakikat alanına açılan muazzam bir sahnedir.

3.2. Tevhidî Bakış ve Tabiat Kitabını Okuma Pratiği

Tevhidî bakış, yalnızca teolojik bir önerme değil; çağın anlam krizine cevap verebilen bütüncül bir varlık ve sanat tasavvurudur. İslam dünyasında yaklaşık bin yıldır ihmal edilen "tabiat kitabını okuma" pratiğini, din ile fen bilimlerini çatıştırmadan birleştiren en sistematik metodun, **Bediüzzaman Said Nursî** tarafından geliştirildiği görülmektedir.

Bediüzzaman'ın yaklaşımı, bilimi materyalizmin dar kalıplarından kurtararak onu imanın ispatına hizmet eden bir tefekkür alanına dönüştürür. Bu metodda tabiat; kör kuvvetlerin tesadüfi bir ürünü değil, ilahî isim ve sıfatların sergilendiği bir **sanat galerisi**, kâinat ise her bir köşesinde çeşit çeşit müzeler barındıran ilahi bir sergi ve fuar hükmündedir. Bu bakış açısı, modern insanın "Neden?" sorusuna yalnızca teknik değil; ontolojik ve estetik bir cevap sunmaktadır.

3.3. Doğu ve Batı Düşüncesiyle Mukayeseli Bir Sentez

Bediüzzaman'ın geliştirdiği bu metod, İslam düşünce geleneğindeki derin damarlarla paralellik taşıırken onları analitik bir zemine taşır:

- **Kadim Miras:** İbn Arabî'nin vahdet merkezli varlık anlayışı, Mevlânâ'nın kâinatı canlı bir dil olarak okuyan estetik sezgisi ve Gazâlî'nin ilim-hikmet ayrımı bu metodun köklerini oluşturur.
- **Çağdaş Arayışlar:** Muhammed İkbal gibi isimlerde sezgi ve şiirsellik baskınken; Said Nursî'nin farkı, fen bilimlerini doğrudan **iman deliline (burhan)** dönüştüren sistematik bir yöntem sunmasıdır.

- **Türkiye'deki Entelektüel Duraklar:** İsmail Tunalı'nın sanat ontolojisi, Nurettin Topçu'nun irade merkezli estetik anlayışı ve Cemil Meriç'in taklit eleştirisi önemli uyarılardır; ancak bu yaklaşımlar çoğu zaman teorik kalmıştır. Said Nursî'nin yaklaşımı ise bu dağınık damarları tevhid merkezli bir ana yatağa bağlar.

3.4. Batı Metafiziğinin Tıkanıklığı ve "Pusulula" Analojisi

Batı düşüncesinde **Goethe'nin** canlı organizma okuması, **Kant'ın** estetik yargı kuramı ve **Heidegger'in** tekniği varlığı örten bir tehdit olarak görmesi gibi arayışlar; modern dünyanın anlam kaybına verilen tepkilerdir. Ancak bu düşünceler, vahiy kaynaklı bir metafizik temelden yoksun kaldıkları için parçalı ve sonuçsuz kalmıştır.

Burada temel bir analogi devreye girer: **Modern bilim ve sanat, merceği çok güçlü ama pusulası olmayan bir teleskopa benzemektedir.** Uzakları net gösterir ancak nereye bakılması gerektiğini söyleyemez. Tevhidî bakış ise pusulayı (anlamı) merkeze alarak merceği (tekniği) işlevsel kılar. Said Nursî'nin metodunun özgünlüğü, bakışı güçlendirirken yönü kaybettirmemesidir.

3.5. Sonuç: Küresel Bir Medeniyet Teklifi

Dijital Çağda Estetik Şuur ve Tevhidî Sentez: Dijital çağda teknoloji ya insanın hizmetkârı olacak ya da insanı şekillendiren istibdat idaresi halini alacaktır. Bu kritik eşikte; sanatı beşerî bir "ben yaptım" iddiasından çıkarıp, "bana gösterildi" hayretine taşıyan bir idrak alanı açılmalıdır.

Bedüzzaman Said Nursî'nin metodu; antikiteden moderniteye uzanan estetik arayışları kuşatan, ancak onları aşan **Tevhidî bir zirvedir.** O; **Platon'un** "Mutlak İyi ve Güzel" idealini, **Aristoteles'in** kâinattaki nizamını ve **Plotinos'un** ruhani tecellisini alır; ancak bunları **Descartes'in** ruhu maddeden koparan keskin düalizminden ve **Kant** ile **Hegel'in** güzelliği beşerî akla hapseden sınırlı idealizminden arındırır. **Schelling'in** doğadaki sonsuz tecelli fikrini ve **Winckelmann'ın** kutsal menşeli estetik arayışını, kuru birer felsefî kavram olmaktan çıkarıp **"Esmâ-i Hüsnâ"** hakikatiyle somutlaştırır.

Onun temel üstünlüğü; estetiği zihni bir tahlil konusu olmaktan çıkarıp, kalpte hissedilen bir **şükür ve marifet ibadetine** dönüştürmesidir. Evreni şuursuz bir madde yığını olarak gören materyalist tortuları bütünüyle reddederek; her bir atomu hikmetle nakşedilmiş bir **"antika sanat eseri"** olarak tanımlar. Bu yaklaşım, modern insanı kâinatı ilahi bir meşher (sergi) gibi okuyan huzurlu bir mana yolculuğuna davet eden, kökleri derinlerde, yüzü geleceğe dönük küresel bir medeniyet teklifidir.

4. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE MEDENİYET VİZYONU

Analiz bölümünde detaylarıyla ortaya koyduğumuz; sanatın bir ifsat ve yabancılaştırma aracına dönüşmesi, dijital çağın dayattığı anlam yitimi ve ruhsuzlaşma gibi yapısal krizlerden çıkış yolu, yalnızca müfredat düzeyinde teknik bir yenilenme ile mümkün değildir. Karşı karşıya olduğumuz tablo; zihniyet, estetik ve şuur zemininde topyekûn bir **Medeniyet İhyasını** zorunlu kılmaktadır.

Bugün Türkiye; İHA, SİHA ve uzay teknolojileri gibi en ileri stratejik alanlarda, dışa bağımlılığı yırtıp atarak, taklitçiliği bırakıp kendi öz gücüne güvenerek dünyada öncü ve parmakla gösterilen bir konuma yükselmiştir. Savunma sanayiinde yazılan bu "yerli ve milli" başarı destanı, bize en büyük kanıttır ki; **teknolojideki bu özgüven ve şahlanış, sanatta ve estetikte de mümkündür!** Eğer sanatta da dışarıdan ihraç edilen sığ kuramları ve "taklit versiyonları" bir kenara bırakıp kendi medeniyet kodlarımıza dönersek, sanatı da bir "milli güç" haline getirebiliriz.

Bu ihya hareketi; teknolojiyi insanı köleleştiren bir istibdat idaresi olmaktan çıkarıp, onu fitrata ve hakikate hizmet eden bir vesile kılacak yeni bir varlık tasavvurunu merkeze alır. Güzelliği mülkiyetine geçirmeye çalışan "tüketici" kimliğinden; güzelliği, Yaratan'ın bir mucizesi olarak seyreden huzurlu "şahitlik" makamına geçişi hedefler. Bu doğrultuda çözüm vizyonumuz, kadim birikimimizi geleceğin dünyasıyla buluşturan şu temel sütunlar üzerine inşa edilmiştir:

4.1. Ontolojik Eksen: Kulluk Şuuru ve Kainatı "Okuma" Sanatı

Küresel anlam krizine ve tabiatın tahribine sunulacak en sahici cevap, insanın kainatla kurduğu "tahakküm" ilişkisini terk edip, yaratılış gayesi olan **"marifet ve kulluk"** hukukuna dönmesidir.

- **Mülkiyet İddiasından Emanet ve Kulluğa:** İnsan, kainatın hakiki maliki değil; o muazzam sarayın bir misafiri ve **kulu** olduğunu idrak ettiği anda tabiatla barışacaktır. Sanat anlayışımız; kainatı ilahi bir **"sergi sarayı"**, her varlığı ise paha biçilemez birer **"antika sanat"** olarak gören ulvi bir estetik seviyeye yükseltilmelidir.
- **Güzelliğe Duyulan Ruhsal Açlık:** İnsanın fitratında dercedilmiş olan **hayret ve tefekkür** duygusu, aslında ruhun güzelliğe duyduğu ezeli bir açlıktır. İnsan, tabiattaki ilahi nakışları görmeye, bu güzelliği temaşa etmeye muhtaçtır. Bu manevi açlık giderilmediği takdirde, ruh estetik bir çölleşmeye mahkûm olacak ve modern insanın kaçamadığı derin mutsuzluk kronikleşecektir.

4.2. Eğitimde Estetik Dönüşüm: Kainat Kitabını "Oku"mak

Eğitimin asli görevi, insanı sadece birer veri deposu yapmak değil; ona evvela **kendini ve kainat kitabını okumayı** öğretmektir.

- **"Oku" Emrinin Sanatsal Boyutu:** Kur'an'daki ilk hitap olan "Oku", sadece satırlardaki yazıyı değil; atomdan galaksilere kadar her zerresi hikmetle dokunmuş olan **kainat kitabını sanatsal bir bakışla okumaya** davettir. Eğitim sistemimiz, öğrencilere bir yaprağın damarlarındaki sanatı, gökyüzündeki nizamı ve kendi vücudundaki mucizeleri birer "İlahi Sanat Eseri" olarak okuma melekesi kazandırmalıdır.
- **Marifetullah Odaklı Bilgi:** Fizik, kimya ve biyoloji gibi fenler, materyalizmin elinden kurtarılarak; Yaratıcıyı tanıma (**marifetullah**) ve O'na karşı hayret duyma aracı haline getirilmelidir. Okullarımız, tabiatı sömürülecek bir madde yığını değil, ders alınacak bir hikmet dershanesi olarak sunulmalıdır.

4.3. Fıtratla Buluşma ve "Yaşama Sanatı"

Sanatın dirilişi, yalnızca yeni bir görsel tarz arayışı değil; insanın kendi fitratı ve güzele meftun olan ruhuyla yeniden barışma sürecidir. Günümüz insanı; suyun akışındaki ritmi, bulutların gökyüzündeki raksını, mehtabın sükûnetini ve çiçeklerin rayahasındaki o eşsiz **estetik tabloyu**

görme yetisini yitirmiştir. Her şeyi menfaat ve kaba bir maddecilik süzgecinden geçiren bu bakış açısı, varlığı tüketilecek bir nesneye, karşı cinsi ise yalnızca bedensel bir unsura indirgemıştır. Küresel ölçekte yaşanan cinayetler, doğa katliamları ve iklim krizleri, aslında insanın kâinatla kurduğu **estetik ve manevi bağın** kopmasının bir neticesidir.

- **Bir Marifet Kitabı Olarak Tabiat:** Sanat yoluyla inşa edilecek yeni bakış açısı; kâinatı şuursuz bir madde yığını değil, her an değişen ilahi bir sergi ve her yaprağı hikmetle yazılmış bir **değerler ve ahlak kitabı** olarak okumayı hedefler. Bir nakışta bin nakış nakşeden **Nakkaş-ı Ezeli'nin** sanatını fark eden fert, tabiatı tahrip edilecek bir kaynak değil, korunacak bir emanet olarak görür.
- **Bütüncül İhya ve Yaşama Sanatı:** Ecdadımızın mahalle kültüründen şiirindeki zarafete, adab-ı muaşeretinden halk oyunlarına kadar hayatın her zerresine nakşettiği estetik ruh, bugünün dünyasında yeniden ihya edilmelidir. Hedefimiz; ruhu boğan sığ bir maddiyatçılıktan ve hayvani zevklerin karanlığından kurtularak, her anı bir ayet gibi okunabilen, canlı ve anlamlı bir âleme geçişi sağlamaktır. Bu bir **yaşama sanatıdır**; bu sanatla mühürlenmiş bir hayat, hem insanın iç dünyasını hem de iklimi ve çevreyi yeniden dengesine kavuşturacaktır.

4.4. Gelenekle Sahici Bağ: Taklitçilikten Telif

Modern sanatın "özgürlük" kılıfı altındaki ahlaki aşınmasından kurtulmanın yolu, köklerimizdeki **sembolik dili** bugünün imkânlarıyla yeniden ayağa kaldırmaktır.

- **Tercümeden Telif:** Batı'dan devşirilen ve ruhumuza yabancı olan kuramlar yerine; kendi estetik zekâmızı ve Tevhidî bakışımızı içeren **"telif" projeler** sanat dünyasının merkezine taşınmalıdır. Bu, sadece geçmişi taklit etmek değil, geçmişin ruhunu geleceğin diliyle yeniden inşa etmektir.

4.5. Dijital Çağa Ruh Üfleme: Stratejik Estetik

Teknolojinin insan ahlakını ve kimliğini şekillendiren bir "yeni otorite" haline geldiği bu çağda, sanat ve tasarımımızı bir **"iman kalesi"** olarak tahkim etmek zorunludur.

- **Teknolojiye İstikamet Vermek:** Başta dizi-film sektörü ve dijital sanatlar olmak üzere, küresel ifsat operasyonlarına karşı kendi ruh köklerimizden beslenen **yüksek estetikli içerikler** üretilmelidir. Teknoloji, ancak kulluk şuuruyla ona üflenecek bu "ruh" sayesinde insanlığın efendisi değil, faydalı bir hizmetkârı olabilir.

4.6. Geleceğin Dili: Akıl ve Gönül Birliği

Yarının dünyasında söz sahibi olacak olanlar; bilgiyi sadece kullananlar değil, o bilgiyi **gönle hitap eden estetik bir hikmetle** yödürabilenlerdir.

- **Medeniyet Tasavvuru:** Vizyonumuz; akıl ile kalbi, bilim ile sanatı birleştiren; kâinatın her köşesinde sergilenen o muazzam **İlahi Sanatı** idrak edip hayatına yansıtan bir nesil inşa etmektir. Medeniyet, işte bu "Oku" emrinin hayatın her alanında ete kemiğe bürünmüş halidir.

5. EĞİTİMDE MOTİVASYONEL DÖNÜŞÜM: ŞEVK, ESTETİK VE HAKİKAT ARAYIŞI

Eğitim sistemimizin ve sanat dünyamızın mevcut yapısında gözlemlenen motivasyon kaybı, estetik yoksunluk ve ruhsuzlaşma sarmalından çıkış yolları, bu raporun ana eksenini oluşturmaktadır. Bilgi aktarımının mekanik bir süreçten kurtarılarak; eğitimin yeniden bir **şevk, estetik, hakikat ve sanat yolculuğuna** dönüştürülmesi temel önceliğimizdir.

1. Şevkin Kaynağı: Kalp, Din ve Marifet

Tarih boyunca insanımızın en temel şevk ve ilham kaynağı; inanç değerleri ve kalbi hassasiyetleri olmuştur. Bilim ve sanatın, ateizm ve materyalizme alet edilmesi yönündeki çabalar; ne yazık ki insanımızın bu alanlara olan ilgisini ve şevkini kırarak, bilim ve sanattan uzaklaşmasıyla neticelenmiştir.

2. Materyalist Paradigmanın Reddi ve Tevhidî Perspektif

Eğitim sistemine ve sanat dünyasına sirayet eden, kâinatı "sahipsiz bir madde yığını" olarak gören materyalist anlayış reddedilmedikçe; topluma yeniden heyecan kazandırmak mümkün görünmemektedir. Çözüm; sanatı ve bilimi, **Sâni-i Zülcelâl'in** isimlerinin birer tecellisi olarak okuma disiplinine geri dönmektir.

- **Derslerin Temel Gayesi:** Öğrencinin bir çiçeğe, bir matematik denklemine veya bir musiki tınısına bakarken; onun ardındaki ilahi nizamı ve güzelliğin asıl kaynağını fark etmesini sağlamak olmalıdır.

Müfredatın Esası: Modern eğitimin sığ "Ne var?" sorusunu, Tevhid nuruyla "**Kimin eseri?**" sualine yükselterek bilgiyi "marifete" dönüştürmek, yeni müfredatın temel felsefesi olmalı

5.1. Mevcut Sistemin Krizi: Ruhsuz Bilgi ve Mekanik Sanat Eğitimi

Raporumuzun analiz bölümünde vurgulanan "insanı bilgi işleyen bir makineye dönüştürme" tehlikesi, bugün eğitim sistemimizde üç temel engel olarak somutlaşmıştır:

- **Merkezi Sınav Kıskaçı ve Müfredat Tekeli:** Eğitim, Ankara'dan yönetilen katı bir müfredat tekeli ve merkezi sınavların baskısı altındadır. Bu yapı; öğrenciyi ve öğretmeni sistemin dışına iterek eğitimi sadece "test çözme mekaniğine" indirgemekte, yerel dinamikleri ve sanatsal özgünlüğü boğmaktadır.
- **Sanatsız Eğitimin Ticaretleşmesi (Eğitim Rantı):** Estetik ve hikmetten arındırılmış bir eğitim; ruhsuz, derinliksiz ve sadece diploma odaklı bir ticari meta haline gelmiştir. Bu durum, eğitimi bir "marifet arayışı" olmaktan çıkarıp devasa bir rant ve rekabet borsasına dönüştürmüştür.
- **Uygulama Alanının Tasfiyesi:** Teorik bilgi yığınları altında ezilen gençlik; el becerisinden, sanatsal üretimden ve kainatı temaşa ederek **hayret duygusunu** diri tutma yetisinden mahrum bırakılmaktadır.

5.2 Yapısal Çözüm: Paradigma Kayması ve Disiplinlerarası Tasarım

- Kâinatı rastlantısal bir "madde yığını" olarak gören materyalist paradigma, sanat odaklı eğitimin önündeki en büyük bariyerdir. Bu bariyeri aşmak için **fertlerden müteşekkil yetkin ve yetkili ortak bir irade**, yapısal adımlar şarttır:
- **Müfredatın Estetik Restorasyonu:** Biyolojideki simetri, matematikteki fraktallar ve tarihteki sanat ruhu müfredatın kalbine yerleştirilmelidir.
- **"Teknik Muallim" Dönüşümü:** Öğretmenler, materyalist **tasalluttan** ve kabuktan sıyrılarak kâinatı bir sanat eseri olarak görebilecek "Muallim-Usta" statüsünde yetiştirilmelidir.
- **Sınıfın Dışına Taşmak:** Okul bahçeleri **sanat motifleriyle bezenmiş bir habitat mekanı** ve müzeler birer tefekkür laboratuvarı olmalı; doğa gezileri "gökyüzüne bakıp yüreği genişleten" estetik deneyimlere dönüşmelidir.

5.3. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve MESEM'lerin İhyası

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, yıllardır eleştirdiğimiz **"tekelci ve mekanik"** eğitim kıskacından kurtulmak, sanatı ve estetiği yeniden şahsiyetin merkezine yerleştirmek için önümüzde duran somut ve stratejik fırsattır. Müfredatı yerel dinamiklere açan, öğrenciyi dört şikkın dar kalıplarından çıkarıp süreç odaklı bir "marifet" yolculuğuna davet eden bu model; savunma sanayiinde yakaladığımız yerli ve milli özgüveni eğitim sahasına taşıyacak vizyondur. Bu modelin sunduğu esneklik ve **"zevkişelim"** vurgusu, sanatı kâğıt üzerindeki bir ders olmaktan çıkarıp, hayatı bir **medeniyet zarafetiyle** "okuma" sanatına dönüştürme potansiyeli taşımaktadır.

Bugün bizlere düşen temel görev; bu vizyonun sadece kâğıt üzerinde birer temenni olarak kalmaması için ona fikri ve ameli olarak sahip çıkmak, statükonun engellerine karşı bu dönüşümü bir **"maarif davası"** olarak omuzlamaktır. Sınav odaklılığın ruhu kurutan prangalarını kıran, öğretmeni bir "teknik memur" değil, talebesinin ruhuna estetik dokunuşlar yapan bir **"muallim-usta"** olarak yeniden konumlandırılan bu yapı, Türkiye'nin dünyada bir eğitim merkezi haline gelmesi yolundaki büyük imkânımız olabilir. Elimizdeki bu tarihi fırsatı; evlatlarımızın sadece diploma sahibi olduğu değil, mesleğini, sanatını ve sarsılmaz özgüvenini kuşandığı bir medeniyet ihyasına dönüştürmek artık hepimizin ortak sorumluluğudur.

Zihin, kalp ve beden bütünlüğünü merkeze alan **"Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli"**, sanatın eğitimle bütünleşmesi için muazzam bir imkân ve potansiyel vadetmektedir. Zira insanın bilişsel gelişimi zihinle, fiziksel gelişimi bedenle mümkün olsa da; duygusal ve ruhsal tekâmülü ancak **sanat, ahlak ve inanç** sacayağıyla inşa edilen bir eğitimle tamamlanabilir. Modelin bu cevherinin fark edilmesi ve fiilen ayağa kaldırılması için öncelikle statükonun ördüğü engellerin tasfiye edilmesi bir zorunluluktur.

Çalıştayımız, bu tıkanıklığın aşılması için "Maarif" kavramının ontolojik bir derinlikle doldurulmasını ve şu stratejik adımların atılmasını teklif eder:

- **Esnek ve Yerel Müfredat:** Müfredatlar, merkezîyetçi ve tekelci anlayış ve yapıdan kurtarılmalı; bölgenin ruhunu, halkın estetik birikimini ve sanatçının ferasetini dahil eden yerel ve esnek bir yapıya kavuşturulmalıdır. Sanat, derslerin arasına serpiştirilmiş bir dolgu malzemesi değil, tüm eğitimin ruhuna nüfuz eden bir alt yapı (metin) olmalıdır.
- **Sınav Odaklılıktan Estetik İdraka:** Bugün eğitim sisteminin önündeki en büyük engel; merkezîyetçi sınavların tahakkümü ile tekelci ve dar kalıplara hapsedilmiş zorunlu müfredatlardır. Öğrenciyi yalnızca sınav kağıtlarına ve şıklara hapseden bu **"mekanik**

bilgi" sarmalı, ruhu kurutmaktadır. Bunun yerine; eşyadaki ilahi hikmeti gören, kâinatı bir sanat eseri gibi okuyan ve **"estetik idrak"** üzerine inşa edilen bir yaklaşım ikame edilmelidir.

- **Tefekkür Yolculuğu Olarak Okul:** Okul, sadece bilgi yüklenen soğuk bir mekân değil; çocuğun fitratında var olan **Yaratıcıyı tanıma açlığını** giderecek bir tefekkür yolculuğuna dönüşmelidir. Bilgi, bir yük olmaktan çıkarılıp; kalbi doyuran, ruhu yücelten ve insanı Yaratan'ın sanatıyla buluşturan bir **marifet kapısı** haline getirilmelidir.
- **MESEM'lerin Estetik Dönüşümü:** Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), sadece sanayi iş gücü yetiştiren yerler değil; geleneksel sanatlarımızın (hat, mimari, ebru, tezhip, çini ve seramik, musiki/folklör, dokuma, tasarım...) **usta-çırak ilişkisiyle** ihya edildiği uygulama merkezleri olarak yeniden yapılandırılmalıdır.

Eğitimin kalbine sanatı yerleştirmek, bir ders eklemek değil; çocuğun dünyaya bakışını **"hikmet"** ve **"estetik"** ile yeniden mühürlemektir. Bu dönüşüm sağlandığında, maarifimiz sadece meslek sahibi yapan bir kurum olmaktan çıkıp, "insan" yetiştiren bir medeniyet ocağına dönüşecektir.

5.4. Stratejik Çağrı: Pusulayı ve Yaşamı Yeniden Ayarlamak

"Sanattan Tevhide" çalışmayı boyunca ortaya konan müzakereler göstermiştir ki; sanat bir medeniyetin sadece süsü değil, onun varoluş iradesinin maddeye vurulmuş en mukaddes mührüdür. Gerçek bir ihya hareketi; sanatı yalnızca tablolarla hapsetmekle değil, bir selamın içindeki zarafette, mimarının vakarında ve eşyanın hikmetli tasarımında yeniden hayata dahil etmekle mümkündür.

Sahih bir sanat eğitiminden geçen fert; rüzgârın ritminde, suyun akışında, kuşların süzülüşünde ve bulutların gökyüzündeki sessiz hareketinde saklı olan o ilahi besteyi duymaya başlar. Bir bahçedeki çiçeklerin zarafetini veya bir kelebeğin uçuşundaki ölçüyü fark eden insanın kendi hareketlerine de zarafet hâkim olur; o artık kimseyi incitmeyen, estetik bir karakter kuşanmış "tekâmül etmiş" bireydir.

Böyle bir şuur, insanı müziğin en hasına, işin en güzeline ve sadeliğin vakarına yönlendirirken; materyalist ve kapitalist düzenin tüketim dayatmalarına karşı sarsılmaz bir direnç geliştirir. Reklamların sunduğu sahte ihtiyaçlara kapılmayan, daha az tüketen ama daha derin yaşayan bu "mutlu insan profili", hem bireysel masraflarını azaltır hem de gerçek medeni toplum olmanın ahlaki ve ekonomik altyapısını oluşturur. İşte bu doğrultuda hedefimiz; sanat ile maarifi bütünleştirerek, kainat tualinden ilham alan ve bu ilhamı hayatın her zerresine nezaketle nakşeden bir nesil inşa etmektir.

Şu halde, "Sanattan Tevhide" perspektifi, sadece okul sıralarına sığmayacak kadar geniş bir **yaşam seferberliği** gerektirmektedir. Geçmişte binaların birbirinin ışığını kesmediği, kuş saraylarıyla merhametin mimariye nakşedildiği, gürültü ve görüntü kirliliğinden uzak o huzurlu mahalle iklimini; bugün belediyeler, sanayiciler, eğitimciler ve ebeveynler el birliğiyle yeniden ihya etmek zorundadır.

Yerel Yönetimlere ve Belediyelere: Şehir, sadece beton ve asfalttan ibaret değildir; bir medeniyetin tefekkür sahasıdır. Belediyeler, şehircilik anlayışını "görüntü kirliliği" üreten kaostan kurtarmalı; gürültüden uzak, bahçe kültürüyle nefes alan, sokak hayvanlarının ve kuşların fitri hayatına saygılı **"estetik şehirler"** inşa etmelidir. Sokakları, meydanları ve

parkları birer sanat okulu gibi tasarlamak; halkın estetik okuryazarlığını artıracak kültürel alanlar oluşturmak yerel yönetimin asli görevi kabul edilmelidir.

Eğitim Yöneticilerine: Merkeziyetçi ve zorunlu müfredat, bugün gemiyi sığlığa oturtan ağır bir çapa hâline gelmiştir. Okullar, dört duvar arasından çıkıp **bahçeli, doğayla barışık ve hayatın içinde** mekanlara dönüşmelidir. Müziği, folkloru, dili ve geometriyi kuru bir bilgi olmaktan çıkarıp, kainattaki ilahi düzeni (geometriyi) ve ruhun estetik dilini (sanatı) esas alan esnek bir yapılanmaya geçilmelidir. Okul, hayretin sönmediği bir tefekkür mekanıdır.

Sanayicilere ve Üreticilere: Sanayileşme, ilahi sanatın yeryüzündeki yansıması olan tabiatı tahrip etme hakkını kimseye vermez. Üretim süreçleri çevreye saygılı; suyu, havayı ve toprağı kirletmeyen bir "**emanet bilinciyle**" yürütülmelidir. Estetik ve sanat, sadece son üründe değil, fabrikanın işleyişinden işçinin çalışma ortamına kadar her aşamada bir ahlak prensibi olarak yer almalıdır.

Halka ve Velilere: Çocuklarınız birer "sınav motoru" ya da geleceğin "ticari basamakları" değildir. Onları yalnızca yarışa sokulan atlar gibi görmek, hem fitratlarını yaralar hem de toplumu ruhsuzlaştırır. Ev içindeki eşyadan bahçe düzenine kadar estetiği bir yaşam biçimi haline getirmek; ahlâkı olan, estetik duyarlık taşıyan, **kul olduğunun bilincinde** ve kainat kitabını sanatla okuyan bir neslin hamiliğini üstlenmek, her anne-babanın omzundaki en şerefli sorumluluktur.

6. SON SÖZ VE ÇAĞRI: Maarifin Mührü Sanattır

Bir belgenin hükmü, üzerine vurulan mühürle kesinleşir. Maarif sisteminde de matematik, fen veya tarih ve edebiyat bilgisi bir "metin" ise; bu bilgiyi insanın karakterine nakşeden, ona estetik bir ruh ve ahlaki bir incelik katan son dokunuş **sanattır**. Eğitimin kalıcı, ruhu olan ve medeniyet kurucu bir nitelik kazanması için **sanatla tasdik edilmesi** gerekir. Bizim medeniyet tasavvurumuzda sanat, eğitimin tali bir süsü değil; insanı kemale erdiren asli bir terbiye, eşyayı anlamlandıran kutsal bir dildir. Çünkü insan yalnızca bilgiyi depolayan bir zihin değil; kâinatın her zerresindeki ilahi nakışı okuyan, gördüğünü güzelleştiren ve varlığa şahitlik eden bir muhataptır.

Asıl eğitim dönüşümü; Kur'ân'ın ilk hitabı olan "**Oku!**" emrini, sadece satırları değil, kâinat kitabını bir sanat eseri cihetiyle mütalaa etmekle başlar. Okul, fitri olan hayret duygusunun törpülediği değil; diri tutulduğu, her fidanın kendi rengini bulduğu bir hikmet yuvasıdır. Unutulmamalıdır ki; hayretin söndüğü yerde hikmet susar, hikmetin sustuğu yerde ise bir medeniyetin can damarları kurumaya başlar.

Bilginin hızla çoğaldığı fakat anlamın derinliğini yitirdiği günümüz dünyasında asıl ihtiyacımız; malumat yığınlarını merkeze alan bir eğitim değil, sanatı **kulluk ve marifet şuuruyla** birleştiren bütüncül bir maariftir. Sanat, bu yeni maarif sisteminin sarsılmaz mührüdür: İnsanı maddeye mahkûm eden değil, maddeyi insana bir mana aynası olarak konuşuran bir mühür...

Bu bir çağrıdır: Eğitimi sınavların ve testlerin dar kalıplarından çıkarıp; rüzgârın ritmini duyan, bir çiçeğin zarafetinde **Sâni-i Zülcelâl'i** bulan ve ürettiği her işe kendi ruhundan bir parça katan "müttekâmil nesiller" yetiştirmek için yola çıkıyoruz. Türkiye Yüzyılı'nın kapısını, ilimle aydınlanan, sanatla mühürlenmiş ve hikmetle yücelen bir şuurla açacağız.

Zira biz biliyoruz ki; sanatı olmayanın davası, estetiği olmayanın ise yarını yoktur.

RAPOR KÜNYESİ VE KATILIMCI HEYETİ

Toplantı ve Karar Tarihi: 31 Aralık 2025

Editör Kurulu

- **Prof. Dr. Osman Çakmak** – (İstanbul Rumeli Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Yazar)
- **Mehmet Arif Vural** – (Hattat, Musikişinas)
- **Tahsin Gülhan** – (Davranış Bilimleri, Yönetim Danışmanı, Yazar)

Çalıştay Masa Başkanları (Sunum ve Müzakere)

- **Doç. Dr. Rasim Soylu** – (Sakarya Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanı)
- **Prof. Dr. Burhan Akpınar** – (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sanat ve Talim Masası)
- **Dr. Bahri Güngördü** – (TTMT Sanat Yönetmeni, Sanat ve Temsil Masası)
- **Savaş Aktaş** – (Bediyyatçı, Yazar, Sanat ve Hayat Masası)
- **Dr. Ömer Faruk Dere** – (Hattat, Ebru Sanatçısı, Yazar, Sanat ve Kutsal Masası)

Müzakere Heyeti: Prof. Dr. Osman Çakmak, Prof. Dr. Muhammed Gür, Doç. Dr. Mehmet Ali Gündoğdu, Doç. Dr. Ünal Akyüz, Mehmet Arif Vural, Tahsin Gülhan.

DİJİTAL KAYNAKLAR VE ARŞİV

Aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla çalıştayın medya yansımalarına ve açılış oturumlarına erişim sağlanabilir:

- **Haber Kaynağı (AA):** [Sanatçılar ve Akademisyenlerin AA Değerlendirmeleri](#)
- **Video Kaydı (YouTube):** [Sanattan Tevhide Çalıştayı - İzlemek İçin Tıklayınız](#)

ÇAĞRI EKİ

BÖLÜM II: Vizyon ve Medeniyet Tasavvuru: Türkiye Yüzyılında Sanat ve Maarif

1. Ön Açıklama ve Metodolojik Dayanak

Çağrımızın bu bölümü (BÖLÜM II); çalıştay bünyesinde kurgulanan "**Sanat ve Kutsal**", "**Sanat ve Temsil**", "**Sanat ve Talim**" ile "**Sanat ve Hayat**" masalarından süzülen ortak iradenin, entelektüel birikimin ve somut çözüm yollarının rafine edilmiş bir özetidir. Birinci bölümde ilan edilen "Ortak Çağrı" metninin ana kaynağı, esin kaynağı ve bilimsel dayanağı bu dört ihtisas masasında yürütülen müzakerelerdir.

Bu bölüm, sanat ve maarif düzenimizdeki yapısal sorunlar ve ahlaki aşınmalar için sadece bir "teşhis" koymakla yetinmeyip; sanatın hikmetle, üretimin ahlakla ve insanın fitratıyla yeniden buluşacağı bir "**tedavi reçetesi**" niteliği taşımaktadır.

Kurumsal ve Bilimsel Çerçeve: Söz konusu stratejik dönüşümün mimarı olan; program ve bilim kurulları, düzenleme kurulu üyeleri, logosunu ve görsel kimliğini ihtiva eden resmi davetiye ile her bir masada ter dökken uzman ekiplerin listesi metin sonunda yer almaktadır.

2. Sanat Ve Tevhid: Sanatta Tevhidî Paradigma

İslam medeniyetinin tarihsel serüveninde sanat, hiçbir zaman hayattan kopuk bir lüks veya ruhsuz bir süsleme arayışı olmamıştır. Endülüs'ten İstanbul'a, Semerkant'tan Mağrip'e uzanan o muazzam coğrafyada her bir mimari eser, her bir hat levhası ve her bir musiki tınısı; varlığın özündeki ilahi ahengi terennüm eden birer "zikir makamı" hükmünde vücut bulmuştur. Ecdadımız, sanatı "hikmetin maddeye bürünmüş hali" olarak görmüş; maddeyi mananın emrine vererek eşyayı birer ayet gibi okumayı bilmiştir. Bu kadim gelenekte sanatçı, kendi benliğini aradan çıkarıp Mutlak Sanatkâr'ın tecellilerine ayna olmayı en yüce rütbe saymıştır. İşte bu köklü mirasın günümüz dünyasında yeniden doğru bir zemine oturtulması ve modern zamanların sığ tartışmalarından kurtarılması hayati bir önem arz etmektedir. Bu mülahazalar ışığında;

"Sanattan Tevhide" Sanat Çalıştayı, sanatın yalnızca teknik bir beceri veya göze hitap eden sığ bir estetik faaliyetten ibaret olmadığı; aksine daha derinden insanın varlıkla, hakikatle ve Mutlak Yaratıcı ile kurduğu ilişkinin en anlamlı ve derinlikli dili olduğu fikri etrafında şekillenmiştir. Ana rapor öncesinde hazırladığımız bu bildirgenin temelini oluşturan ana yaklaşım, sanatın kaynağının insanın sınırlı ferdi üretkenliği değil, o üretkenliğinde ayna olduğu kâinatın her zerresinde müşahede edilen ilahi sanatın tecellileri olduğudur.

Kurucu Bir İlke Olarak Tevhid: Çalıştay boyunca üzerinde ittifak edilen en hayati husus, **Tevhid** fikrinin yalnızca bir inanç alanı ile sınırlı kalmayıp; düşünceden estetiğe, kültürden varlık tasavvuruna kadar hayatın her alanına yön veren **kurucu bir ilke** olduğudur. Bu perspektife göre sanat, insanı "eserden müessire" (sanattan sanatçıya) götüren mukaddes bir yolculuktur. İnsan bu düzlemde sadece bir gözlemci değil, bizzat "sanat-ı Rabbânî"nin (ilahi sanatın) yeryüzündeki en en güzel ve en mükemmel örneğidir. **Dahası insan cüzi irade tahtında yer yüzündeki biricik temsilcisi, cemel ve kemalinin şuurlu bir aynasıdır.**

Sanatkârın Konumu: Yaratan Değil, Tespit (Keşf) Eden: Modern sanat anlayışının sanatkârı bir "yaratıcı" (creator) olarak konumlandırarak ego üretmesine karşın; Tevhidî sanat, sanatkârı hakikati “**tespit eden**” veya ilahi güzelliklere “**ayna olan**” bir mütevacı makama davet eder. Sanat, şayet insanı kendi enaniyetine hapsedip hakikatten koparıyorsa, o artık bir köprü değil, hakikatin üzerini örten bir "perde" hükmündedir.

Sanatın Gayesi: Hayret, Tevazu ve Marifet: Hakiki sanatın ve estetik eğitimin nihai gayesi, **kişiyi** sığ bir taklitçilikten kurtararak; kâinat kitabındaki ince nakışları okumaya, bu nakışlar karşısında **hayrete** düşmeye ve bu hayret vasıtasıyla marifetullah (Allah'ı tanıma) mertebesine ulaştırmaktır. Bu bildirge, sanatı hayatın dışına itilmiş **statik** bir süs unsuru olmaktan çıkarıp, medeniyetimizin ihyası için **dinamik** temel bir "anlam haritası" olarak yeniden konumlandırmayı amaçlamaktadır.

3. İhtisas Masaları: Stratejik Çözüm ve Uygulama Raporu

Bu bölüm; **Sanat ve Kutsal, Sanat ve Temsil, Sanat ve Talim** ile **Sanat ve Hayat** masalarında gerçekleştirilen disiplinlerarası müzakerelerin, ortak aklın süzgecinden geçmiş bütüncül bir özetidir. Raporun bu kısmı, yaratılıştaki eşsiz sanatı fark eden ve tüm güzellikleri **Tevhidî bir bakış açısıyla** okuyan stratejik bir yol haritası sunmaktadır.

Vizyon ve Farkındalık: Yitik Halkanın İhyası: Türkiye Yüzyılı'nın medeniyet tasavvuru; bilim, teknoloji ve sanatın sarsılmaz bir bütünlüğü üzerinde yükselmelidir. Bugün maarifimizdeki temel eksiklik, teknolojik ilerlemeyi taçlandırarak milli bir **sanat dili ve üslubu** zaafıdır. Bu zaafın kaynağı, son iki asırda sanatı materyalist tortulara hapseden **ontolojik kopuş** ve sanat-İslam ilişkisindeki **epistemolojik yanlışlardır**.

Stratejik Hedef: Allah-İnsan-Âlem Bütünlüğü: Yeni maarif modelimizde sanat, bir "lüks" değil; zihin ve beden kadar duygu ve ruhu da tekemmül ettiren bir **behemehal zorunluluktur**. Bugünkü eğitimin yaşadığı verim kaybının temelinde, gencin maruz kaldığı "ruhi açlık" yatmaktadır. Bu açlığın panzehiri; "**Sanattan Tevhide, Tevhitten Sanata**" çizgisiyle kainat tualinden ilham alan ve köklerimizden beslenen bir eğitim modelidir.

Müze Hapsinden Atölye Ruhuna: Anadolu'nun müzelere hapsedilmiş muazzam sanat hazinesi, maarifimizi yeniden mayalamak için harekete geçmeyi beklemektedir. Bu mirası müze raflarından çıkarıp genç dimağların kalbine ve ellerine (**atölyelere**) aktarmak, Türkiye Yüzyılı'nın asıl sanatsal devrimi olacaktır. Raporun devamında yer alan ihtisas masası sonuçları, bu devrimin **uygulama kolonlarını** teşkil etmektedir.

İhtisas Masaları: Temel Çalışma Eksenleri: İhtisas masaları; çalıştay kapsamında teşhis edilen ontolojik krizlerin bertaraf edilmesi için geliştirilen "**Teşhisten Tedaviye**" geçişin uygulama planı niteliğindedir. Aşağıda ayrıntılı analizleri ve eylem planları sunulan dört ana ihtisas masası; sanatı **Mutlak Güzel'e** açılan bir marifet penceresi olarak gören **Sanat ve Kutsal**, kimliğimizi küresel ölçekte özgün bir dille sunan **Sanat ve Temsil**, eğitimi statik bir bilgi aktarımından kurtarıp atölye ruhuyla buluşturan **Sanat ve Talim** ve son olarak sanatı müze duvarlarından çıkarıp günlük davranış kalıplarına nakşeden **Sanat ve Hayat** eksenleri üzerinde şekillenmektedir. Her bir başlık, maarif sistemimizi ve toplumsal hayatımızı sanatsal bir zarafet ve **Tevhidî** bir şuurla yeniden inşa etmeyi hedefleyen bütüncül birer stratejik sütun olarak yapılandırılmıştır.

3.1. Sanat ve Kutsal: Sanat ve Kutsalın Ontolojik Bağı; Göstergeden Hakikate

Sanat, sadece beşerî bir inşa serüveni değil; **Cemîl** ve **Sâni** olan Yaratan'ın kâinattaki kusursuz tecellilerini idrak etme ve bu ilahî estetiği maddeye nakşetme gayretidir. Bu yönüyle sanat, sığ bir eğlence veya dekorasyon aracı olmanın ötesinde, Mutlak Güzel'e açılan bir pencere ve bir **marifet ibadetidir**. Sanatçı, fırçasını veya kalemını her oynatışında aslında kâinat kitabındaki "**Kutsal Geometriyi**" keşfederken, her eserde **Esmâ-i Hüsnâ'nın** izlerini sürer; böylece maddeyi manaya dönüştürerek ruhun güzellik açlığını ilahî bir huzurla doyurur. Bu yaklaşım, güzelliği insana verilmiş mukaddes bir emanet olarak görür; sanatçıyı ve toplumu çevresini bir mabet titizliğiyle inşa etmeye, çirkinliğe karşı **estetik bir direniş** göstermeye ve dünyayı "Kutsal" ile irtibatlı bir yaşama sanatı sofrası olarak görmeye davet eder.

Sanatın meşruiyeti ve anlam katmanları, ancak onun "Kutsal" ile olan ilişkisi doğru tanımlandığında berraklık kazanır. Bu bağlamda, kutsallığın mutlak surette yalnızca Allah'a ait olduğu gerçeğinden hareketle; sanat, ancak yüzünü kutsala döndüğü ve **ondan pay aldığı nispette**, o ulvi kaynağı işaret ettiği ölçüde gerçek bir değer kazanır.

Sezdirme Dili Olarak Sanat ve Sembolizm, hakikati doğrudan bir ansiklopedi diliyle değil; ima, işaret ve semboller yoluyla **remzeden, yani "sezdirerek"** ifade eden bir dildir. Bu yönüyle sanat, rasyonel aklın sınırlarını aşarak insanın kalbine ve idrakine ulaşan en kestirme vasıttır. Tevhid merkezli bir sanat anlayışında, "**şeklin değil mananın**", "**gösterenin (dâl) değil gösterilenin (medlûl)**" esas olması bir zorunluluktur. Bu perspektif, sanatı sadece bir "biçim oyununa" dönüşmekten kurtararak onu bir marifet arayışına dönüştürür.

İslam Göstergibilimi: Âyetten Mânâ-i Harfî'ye Günümüzde Batı merkezli "semiyotik" teorileri sanatı açıklamada yetersiz kalırken; İslam düşüncesi, yüzyıllar öncesinden **Âyet, İşaret, Delâlet ve Mânâ-i Harfî** gibi kavramlarla dünyanın en güçlü göstergibilim geleneğini inşa etmiştir.

Âyet ve İşaret: Her varlık, kendisinden öte bir hakikati haykıran bir işarettir.

Mânâ-i Harfî: Bir şey kendisinden başka bir şeyi gösteriyorsa ona gösterge denilir. Bu aynı zamanda Mana-yı Harfî'nin de tarifidir. Bir harfin kendi başına bir anlamı yoktur, ancak bir isme delalet ederse değer kazanır. Sanat da kâinat kitabındaki bir harf gibi, kendi enaniyetine değil, Müellif'ine (Yaratıcı) işaret ettiği sürece "bedii" (estetik) bir kıymet taşır.

Kavramsal Karmaşa Ve Dilin Hafızası: Semiyotikten Ayetlere

Türkiye'de bilimsel ve sanatsal üretimin önündeki en aşılmaz barikat, kendi medeniyet köklerimizden kopuk terminolojik karmaşadır. Bugün "semiyotik" kavramının sadece "göstergibilim" olarak tercüme edilmesi, meseleyi sığ bir dil oyununa hapsedmektedir. Oysa göstergibilimin gerçek kökeni, Batı'nın "Yeni Platonculuk" iddialarının çok ötesinde, İslam düşüncesindeki **ontolojik "Âyet"** kavramında mündemiçtir.

Âyeti Okumak ve Kâinat Okuryazarlığı: İslam tasavvurunda her varlık bir "âyet"tir; yani kendisinden öte bir hakikati (Sâni-i Zülcelal'i) işaret eden sembolik bir mühürdür. Kur'an'ın ilk emri olan "Oku!", sadece metinsel bir faaliyeti değil, **varlığın ve varoluşun** her detayındaki hikmeti ve sanatı okumayı ihtiva eden bir görsel okuryazarlıktır.

Terminolojik Zenginliğin İhyası: Sadece Batı dillerinden tercümeyle yetinmek, düşünce dünyamızı sömürgeleştirmektir. Bunun yerine; **Alâmet, Delâlet, İş'âr, Mânâ-i Harfî, İmâ ve**

Hayal ettirmek gibi kavramlarla göstergelerin asırlardır nasıl biçimlendirildiğini yeniden keşfetmeliyiz. Fenn-i Mani, Fenn-i Beyan ve Fenn-i Bedi gibi alanlarda yazılmış kadim şaheserler, modern simgesel göstergebilimin asıl kaynağı olarak müfredata dâhil edilmelidir.

3.2 Sanat ve Temsil: Suretten Sîrete; Sanatın Temsil Gücü ve Estetik Tezahürler

“Sanat ve Temsil” ekseninde yapılan müzakereler, sanatın ilahî hakikatleri ve varoluşun derin anlamlarını yeryüzünde "temsil eden" mukaddes **ve evrensel** bir dil olduğunu tescil etmiştir. Burada temsil kavramı, nesnenin basit bir dışsal taklidi (mimesis) değil; **suretten manaya, maddeden sîrete doğru yapılan dikey bir yolculuktur.**

Kâinatın Ritmik Dili: Mûsikî ve Matematiksel Ahenk: Mûsikî, hat, tezhip ve mimari gibi disiplinler, kâinattaki o muazzam ilahî ahengin farklı frekanslardaki tezahürleridir. Özellikle mûsikî, ritim ve ses aracılığıyla insan ruhunu "hayret" makamına sevk eden en güçlü temsil araçlarından biridir. Pisagor'dan Farabi'ye uzanan çizgide mûsikînin matematiksel oranları, aslında göksel cisimlerin ve atom altı parçacıkların titreşimleriyle kurulan ontolojik bir bağdır. Bu yönüyle mûsikî, **matematiksel kemiyetin ötesinde ona içkin anlam keyfiyetiyle** hakikati sadece anlatmaz; onu doğrudan insanın kalbine "duyurur".

Mimaride Tevhidin Mekânsal İnşası: Mimari bağlamda **şehrin merkezine konumlanan cami, ve ondaki kubbe, avlu ve minare** gibi yapılar, yalnızca barınma veya ibadet ihtiyacını karşılayan işlevsel alanlar değildir. **İslam sanatının zaman ve mekanda konumlanan belirleyici sembolik temsili; şiarı ve alameti farikasıdır. Diğer ifadesiyle bu Bu yapılar, Tevhid bilincini üç boyutlu mekânda görünür kılan sembolik birer "kâinat modelidir". Mesela;**

- **Kubbe:** İlahi birliğin ve kuşatıcılığın,
- **Avlular:** Kalbin iç derinliğinin ve sükûnetin,
- **Geometrik Süslemeler:** Sonsuzluğun ve düzenin mekânsal temsilidir.

Sanatkârın Temsil Bilinci: Sanatın temsil gücü, sanatkârın "neyi ve kimi temsil ettiğinin" idrakinde olmasıyla doğrudan orantılıdır. Sanatkâr, kendi nefsinin veya sığ bir dünyeviliği temsil etme yanılığına düştüğünde eser "donuklaşır". Ancak kendisini Mutlak Sanatkâr'ın yeryüzündeki bir "aynası" olarak konumlandığında, eseri zamana ve mekâna sığmayan evrensel bir ruh kazanır. Bu bilinç, sanatçıyı bir "yaratıcı kibri"nden kurtarıp, onu kâinat kitabındaki güzellikleri en ince ayrıntısıyla "tespit eden" bir hakikat işçisine, **belki "elçisine"** dönüştürür.

Bediüzzaman'ın Estetik Kuramı Ve "Kâinat Kitabı" Müfredatı

Bediüzzaman Said Nursi, sanatın ve estetiğin ihmal edildiği bir dönemde, ilahi fiilleri sanat terminolojisiyle izah ederek bir "estetik devrimi" önermiştir. O'nun perspektifinde kâinat, tesadüfi bir yığın değil; "sonsuz bir ilim, kudret ve hikmetle dizayn edilmiş eserlerin" bedii bir toplamıdır. **Mesela O'na göre “..bu kâinat bin birlikler perdeleri içinde sarı bir gül goncası gibidir.” Bu şekilde büyük resmi (kainatı) bir “gül goncası” olarak resmetmek; hem kadim İslam düşüncesinin evrene nazar eden tevhidî (birlik-bütünlük) bakış açısını, hem irfânî okuyuş inceliğini, hem de edebî estetiğini gösterir. O veciz cümlelerin öncesinde**

yer alan mana şudur:“Bir, elbette birden gelir. Her şeyde bir birlik bulunduğundan, elbette bir tek zâtın eseri ve sanatı olduğunu gösterir.”

İlimden Nakışa Üretim Safhaları: Bir eserin oluşumu; önce **İlim** (hesap), sonra **Hikmet** (fonksiyonel fayda), sonra **Tasvir** (form verme) ve nihayet **İtina** (sanatlı dokunuş) ile gerçekleşir. **Tezyin** (süsleme) ve **Tenvir** (ışık saçan güzellik) kavramları, estetiğin **ıçkin anlamıyla** imandan koparılamayacak bir "nuranî perde" olduğunu kanıtlar.

Eğri Çizgilerin Estetiği: Doğada mutlak düz çizgiye rastlanmaması ilahi bir tercihtir. Güzelliğin kaynağı olan eğri çizgiler, insan bedeninden galaksilerin sarmalına kadar her yerde zarafetin işareti**dir ve nakşolan ilahi mührüdür.**

İhsan Çiçekleri: Bize sunulan her nimet bir "ihşan çiçeği"dir. **Bu bakış açısı, kadim kültürümüze ait irfani bir bakış açıdır.** Bu fen derslerini kuru laboratuvar verisi olmaktan çıkarıp, **üst bir anlamla** ruhu güzelleştiren birer "hayranlık seansına" **dönüştürmelidir. dönüştürmesi demektir.**

3.3 Sanat ve Talim: Maarif Sisteminde Estetik İnkılap

“Sanat ve Talim” ekseninde yapılan müzakereler, sanat ile eğitim arasındaki ilişkinin sadece bir "müfredat zenginleştirilmesi" değil, köklü bir zihniyet dönüşümü olması gerektiğini ortaya koymuştur. **koymaktadır.** Sanat, insanın yalnızca bilişsel zihnini (bilgi yükleme) değil; duyu, ruh ve vicdan dünyasını besleyen **asli bir eğitim unsurudur.**

Sanat: Eğitimin Süsü Değil, Taşıyıcı Dili: Sanat, talim sürecinde müfredatın kenarına iliştilirilmiş bir "süs unsuru" veya "boş zaman aktivitesi" olarak görülmemelidir. Aksine sanat; fen bilimlerinden sosyal bilimlere kadar tüm disiplinlerin **taşıyıcı dili** olmalıdır.

Tevhid Merkezli Bakış: Sanatın eğitim süreçlerine Tevhid merkezli bir bakışla dâhil edilmesi, sadece sanatsal yetenekleri geliştirmek için değil; bütüncül bir insan ve medeniyet tasavvurunun inşası için zorunluluktur. **Kadim medeniyetimizin cihanşümül vüs'atını ufkunu temsil eden, merkezden muhite açılan, yerelden evrenselliğe kanatlanmış bir tasavvurun ağır sorumluluğu ve mecburiyetidir bu.**

Hikmet Odaklı Eğitim: Her varlık ve olay sadece "ne" sorusuyla değil, "niçin" ve "nasıl bir sanatla" var edildiği sorusuyla işlenmelidir. Bu yaklaşım, ders kitaplarını kuru birer bilgi yığını olmaktan çıkarıp, kâinat kitabını okutan birer rehberle dönüştürecektir. **Burada varlık ve hayat bağlamında “niçin” sorusu dikey boyutta gaye ve anlama sevk ederken, “nasıl” sorusu yatay düzlemde ayrıntılara inen kaliteye ve maharete işaret eder. Son tahlilde bu ameliye varoluş anlamında birlik-bütünlük içerisinde yetkinleşmek/kemal bulmak demektir.**

Geleneksel Miras ve Çağdaş Yorum: Eğitimde estetik inkılap, geçmişi sadece taklit etmekle değil; geleneğin özündeki o sarsılmaz estetik ilkeleri çağdaş yöntemlerle yeniden yorumlamakla mümkündür. Görsel okuryazarlığın "Esrârü'l-belâgat" gibi köklü eserlerimizdeki derinlikle harmanlanması, gençlerin dijital dünyada maruz kaldıkları görsel kaosu anlamlandırmalarını sağlayacaktır. Sanatla terbiye edilmiş bir ruh; evini, sokağını, şehrini ve nihayetinde geleceğini sanatlı ve ahlaklı bir şekilde inşa etme iradesini kendinde bulacaktır. **Hatırlanmalıdır ki bu bağlamda karakter ahlaki ve davranış ahlaki, iffetlilik, şefkat, merhamet, adalet vb. güzel ahlakın estetik ve davranış inceliğini gösteren birer sanat motifleri olduğudur.**

Fen Bilgisi mi, Hikmet Bilgisi mi? Estetik Eğitim Krizi

Modern eğitimin en büyük sancısı olan "anlam krizi", fizik ve metafizik, varlık ve anlam, madde ve mana, beden ruh, din ve bilim gibi indirgemeci bir ayrıma ve madde odaklı, özne merkezci" bir anlayışa gidilmiş olmasıdır. **Sanat bağlamında bu "anlam krizi"nin ifadesi** estetik armoni ile bağın kopmasından kaynaklanmaktadır.

Bedii Kimlik Eksikliği: Bir atomun içindeki matematiksel **insicam**, **geometrik** zarafeti anlatmadan fizik ezberletmek, **sanat eserini "tuğla" kalıbına hapsetmek**, ruhu susuz bırakmaktır. Mevcut okullarımız maalesef hayrete düşmeyi unutmüş zihinler üretmektedir.

Fen ve Estetik Entegrasyonu: Fen dersleri birer Türkçe veya Estetik dersi gibi işlenmelidir. Fotosentez anlatılırken sadece karbon döngüsü değil, yaprakların sessiz ve karşılıksız "ihvan sanatı" da vurgulanmalıdır. Bilim, insanı tefekküre götüren, hayrete **ve secdeye götüren** düşüren bir hayranlık uyandırmalıdır; çünkü hayret, **sıradan insanı sıradışı bir mertebeye sıçratan dakik bir idrak; akleden kalbin müteyakkız bir ameliyesi**, imanı besleyen en güçlü köprüdür.

3.4 Sanat ve Hayat: Dijital Çağda Estetik Etik ve İnovasyon

"Sanat ve Hayat" oturumu, sanatın galerilerin steril duvarlarından çıkarılıp gündelik yaşamın her zerresine nüfuz etmesi gerektiği gerçeğini tescil etmiştir. Sanat, yalnızca bir "seyir nesnesi" değil; insan hayatına dokunduğu, **davranışa dönüştüğü**, sokağı dönüştürdüğü ve eşya ile kurduğumuz ilişkiyi anlamlandırdığı ölçüde bir medeniyet gücüdür.

Tabiatın Dijital İzleri: Biyomimikri ve İnovasyon: Sanatta dijitalleşme ve inovasyon, Tevhidi bir perspektifle ele alındığında tabiatı "ilahî bir sanat kitabı" olarak yeniden okuma imkânı sunar.

Biyomimikri (Biyotaklit): Doğadaki kusursuz tasarımı teknolojiye uyarlayan biyomimikri gibi yaklaşımlar, aslında Sâni-i Zülcelal'in **ilahi hikmet eseri** kâinata koyduğu mühendislik ve estetik yasalarını keşfetme sürecidir.

Teknolojik Tefekkür: Dijital müzecilik, artırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) uygulamaları, sanatın ve Tevhid bilincinin geniş kitlelere ulaştırılmasında kuru bir teknik araç değil, "modern" birer tefekkür vasıtası olarak görülmelidir. Bu teknolojiler, kâinattaki mikro ve makro sanatları "görünür" kılarak insanı hayrete sevk eden birer dijital pencere hükmündedir.

Moda ve Üretimde "Ölçü" Ahlakı: Moda, tasarım ve endüstriyel üretim alanları bugün tüketim merkezli küresel bir krizin pençesindedir. Estetiğin sadece **endüstriyel bir ürün**, "hızlı tüketim" nesnesine dönüştürülmesi için **mazruftan yoksun bir zarf**, bir ambalaj haline getirilmesi, sanatın ruhuna aykırıdır.

Tüketimden Manaya: Sanat, üretim süreçlerine dâhil edildiğinde eşyayı bir "meta" olmaktan çıkarıp "emanet" seviyesine yükseltmelidir. Moda ve tasarımda "ölçü", "mana" ve "sorumluluk" bilinci yeniden tesis edilmelidir. Bir giysiden bir binaya kadar her tasarım, insandaki vakar ve tevazuu destekleyen **edep ve estetik ahlakla** mühürlenmelidir.

Sanatın Himayesi ve Kurumsal Süreklilik Sanatın hayata sinmesi ve kök salması, ancak **sağlam bir irade** ve güçlü bir himaye mekanizmasıyla mümkündür.

Vakıf Modeli ve Kamu Desteđi: Tarihimizdeki "lonca" ve "vakıf" modellerinin modern dünyada yeniden yorumlanması, sanatın sermayenin insafına bırakılmasını engelleyecektir.

Kurumsal Süreklilik: Sanatın ve sanatçının sürekliliği için kamusal desteğin bir "lütuf" değil, medeniyet inşasının bir "borcu" olarak görülmesi; akademi, sivil toplum (Maarif Platformu vb.) ve devlet organlarının eşgüdümlü çalışması **_zorunludur_**. Unutulmamalıdır ki, sanatı hayattan kopan bir toplumun kültürel bağışıklığı çöker; sanatı hayatla bütünleşen bir toplum ise her türlü "sömürge sanat anlayışına" karşı kendi yerli ve milli kalesini inşa **ve ihya etmeye devam** eder.

Sanattan TEVHİDE

*Kıymetli dostlarımız, akademisyen ve sanatseverler;
İstanbul İlim Ve Kültür Vakfı ve İstanbul Medeniyet Enstitüsü
olarak düzenlemiş olduğumuz
sanat çalıştayı teşrifiniz bizi onurlandıracaktır.*

İstanbul İlim ve Kültür Vakfı
Mütevelli Heyet Başkanı
Said Yüce

**Rami
Kütüphanesi**

**29 Kasım Cumartesi
09:30 - 18:00**

ÇALIŞTAY DAVETLİ KONUKLARI

*İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma
Merkezi (IRCICA) Genel Direktörü*
Prof. Dr. Mahmud Erol Kılıç

*Türk Tasavvuf Müsıkisi ve Folklorünü
Araştırma ve Yaşatma Vakfı Başkanı*
Ahmet Özhan

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Rasim Soylu
(Düzenleme Kurulu Başkanı)

Prof. Dr. Ali Osman Alakuş
Prof. Dr. Levent Mercin
Doç. Dr. Ünal Akyüz
Doç. Dr. Mehmet Ali Gündoğdu
Dr. Ömer Faruk Dere
Dr. Bahri Güngördü
Savaş Aktaş
Güliden Erdoğan Kalem
Mehmet Arif Vural
Murat Karipçin

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Turan Koç
Prof. Dr. Fatih Özkafa
Prof. Dr. Muharrem Hafız
Prof. Dr. Sait Kurşunoğlu
Prof. Dr. Hüseyin Fazlı Ergül
Prof. Dr. Dursun Ali Tokel
Prof. Dr. Burhan Akpınar
Prof. Dr. Bayram Özer
Prof. Dr. Osman Çakmak
Doç. Dr. Rasim Soylu
Dr. Ömer Faruk Dere
Dr. Bahri Güngördü

ÇALIŞTAY KOORDİNASYON VE İLETİŞİM

Mehmet Arif Vural (Hattat)
Çalıştay Koordinatörü
İzzettin Yılmaz Başkar (Ebrudar)
Koordinatör Yardımcısı

GSM: 505 708 58 34
Mail: m.arif58@gmail.com

ÇALIŞTAY BAŞLIKLAR	KATILIMCILAR	ALANLAR
1- SANAT VE KUTSAL <ul style="list-style-type: none"> • Sanatın Meşruiyeti ve Evrenselliği • Bediyyat ve İman • Göstergibilim ve Anlam • Fenomenolojik Açıdan Sanat • Bir Arayüz Olarak Sanat • Sanatta Tezahür • Sanat ve İrade • Sanat Terminolojisi • Sanat ve Hayret 	Dr. Ömer Faruk Dere (M.Başkanı) Raportör: Faruk Ateş <ol style="list-style-type: none"> 1) Prof. Dr. Turan Koç 2) Prof. Dr. Muharrem Hafız 3) Prof. Dr. Mustafa Genç 4) Doç. Dr. Rasim Soylu 5) Dr. Muhammet Altıntaş 6) Öğr. Gör. Efdaluddin Kılıç 7) İstanbulzade M.Kutsal 8) Recep Garip 9) Deniz Önal 10) İbrahim Demirkan 11) Ender Doğan 	<i>Hattat-Ebruzen-Araştırmacı</i> <i>Din ve Sanat Felsefesi</i> <i>Din ve Sanat Felsefesi</i> <i>Geleneksel Türk Sanatları</i> <i>Resim Ve Görsel Sanatlar</i> <i>Medeniyet ve Tarih Arş.</i> <i>Türk İslam Sanatları Tarihi(Hattat)</i> <i>MüzeHhib- Araştırmacı</i> <i>Şair-Yazar-Ressam</i> <i>Bilinçaltı Uzmanı-Sosyolog</i> <i>Sinema -Senarist-Yönetmen</i> <i>Musikişinas- Araştırmacı</i>
2- SANAT VE TEMSİL <ul style="list-style-type: none"> • Soyutlama • Müzik ve Temsil • Geleneksel ve Görsel Sanatlarda Stilize ve Temsil • Drama ve Temsil • Mimari ve Temsil 	Dr. Bahri Güngördü (M. Başkanı) Raportör: Elif Berfin Karakaşoğlu <ol style="list-style-type: none"> 1) Prof. Dr. Yalçın Çetinkaya 2) Prof. Dr. Fatih Özkafa 3) Prof. Dr. M.Said Kurşunoğlu 4) Dr. Barihüda Tanrıkorur 5) Mahmut Sami Kirazoğlu 6) Hakan Alvan 7) Özata Ayan 8) Celaleddin Çelik 9) Emel Türkmen 10) Sadri Demirkol 11) İdris Şahin 12) Mir Murat İrga 	<i>TTMT Sanat Yönetmeni</i> <i>Müzikolog</i> <i>Türk İslam Sanatları Tarihi(Hattat)</i> <i>Felsefe</i> <i>Sanat Tarihçisi</i> <i>Yüksek Mimar- Araştırmacı</i> <i>Neyzen- Bestekâr</i> <i>Tanburî- Araştırmacı Yazar</i> <i>Mimar-Musikişinas</i> <i>MüzeHhibe-Araştırmacı</i> <i>Yüksek Mimar- Sanat Tarihi</i> <i>Sinema -Yapımcı-Yönetmen</i> <i>Sinema Yapımcı-Yönetmen</i>
3- SANAT VE TA'LİM <ul style="list-style-type: none"> • Sanat ve Edebiyat • Eğitim ve Sanat • Din Eğitiminde Sanat • Fen Bilimlerinde Sanat • Sosyal Bilimlerde Sanat • Sanat ve Şifa • Sanat ve Tefekkür 	Prof. Dr. Burhan Akpınar (M.Başkanı) Raportör: Tarık Sağlam <ol style="list-style-type: none"> 1) Prof. Dr. Bayram Özer 2) Prof. Dr. Enbiya Yıldırım 3) Prof. Dr. Abdullah Emin Çimen 4) Prof. Dr. Osman Çakmak 5) Prof. Dr. Şevki Adem 6) Dr. Öğr. Üye.Mahmut Sami Kanbaş 7) Dr. Öğr. Üye.Mehmet Nuhuğlu 8) Dr. Öğr. Gör.Nesibe Yazgan Uslu 9) Taha Çağlaroğlu 10) Yusuf Gürlek 11) Nazlı Durmuşoğlu 12) Nermin Taylan Erkutlu 	<i>Eğitim Felsefesi</i> <i>Eğitim Programcısı</i> <i>Hadis</i> <i>Kıraat ve Tefsir</i> <i>Kimya</i> <i>Biyokimya</i> <i>İslam Sanatları</i> <i>Sanat Tarihçisi</i> <i>Edebiyat ve KültürTarihi</i> <i>Edebiyat</i> <i>Eğitimci-Sanat Koordinatörü</i> <i>MüzeHhibe-Araştırmacı</i> <i>Tarihçi-Yazar-Tv programcısı</i>
4- SANAT VE HAYAT <ul style="list-style-type: none"> • Sanatta Dijitalleşme • Tasarım ve İnovasyon • Sanat ve Moda • Pratik Hayatta Sanatın Gücü • Sanatta Himaye ve Devamlılık 	Savaş Aktaş (Masa Başkanı) Raportör: Dr. Yusuf Sabri Şimşek <ol style="list-style-type: none"> 1) Prof. Dr. Levent Mercin 2) Dr. Öğr. Üye. Erkan Çiçek 3) Dr. Öğr. Üye. Savaş Sarıhan 4) Öğr. Gör. Numan Öztürk 5) Öğr. Gör. Gökhan Maraşlıoğlu 6) Dr. Murat Nezir 7) Dr. Fatma Gülsüm Hekimoğlu 8) Muhammed Nur Anbarlı 9) İsmail Hakkı Gurbetçi 10) Fatih Ömeroğlu 11) Burak Işıkoğlu 	<i>Bediyyatçı-Yazar</i> <i>Resim-Grafik</i> <i>Grafik Tasarım</i> <i>Grafik Ve Animasyon</i> <i>Geleneksel Halı Tasarımı</i> <i>Grafik- Animasyon</i> <i>Resim Sanatı- Araştırmacı</i> <i>Moda ve Sanat Terapisti</i> <i>Grafik ve Sanat Tasarım</i> <i>Fotoğrafçı-Hattat-Tasarımcı</i> <i>Tasarımcı-Sanat Küratörü</i> <i>Endüstriyel tekstil Tasarım</i>

